

Jack Pisters' Guitarmatrix

De magie van de blues in de muziek van nu

Jack Pisters opende onlangs Amsterdam Guitar Heaven met een workshop over 'de blues van nu'. Wat is de invloed van blues op de stijl van gitaristen die nu actief zijn in pop, rock, jazz en metal? We hebben hem gevraagd dit thema ook voor Gitarist toe te lichten en illustreren dat op onze site met een videoserie.

tekst Steven Faber

Jack Pisters werd in zijn jeugd als rockgitarist die daarnaast klassiek piano speelde geïnspireerd door gitaristen als Randy Rhoads, Ritchie Blackmore, Eddie Van Halen en later ook Jimi Hendrix. Hij studeerde zes jaar bebop aan het conservatorium van Den Haag, maar keerde na zijn studie terug naar de rock. "Dat kon ik niet laten, gelukkig maar!" Nu ook met invloeden als Allan Holdsworth, Pat Martino en Wes Montgomery. Als gitarist speelde hij onder andere bij Avalon, Soylent Green, Anouk en Keith Caputo. Hij zette de popafdeling voor het Conservatorium van Amsterdam op en gaf daar 20 jaar lang leiding. Ook is hij de drijvende kracht achter de Dutch School of Popular

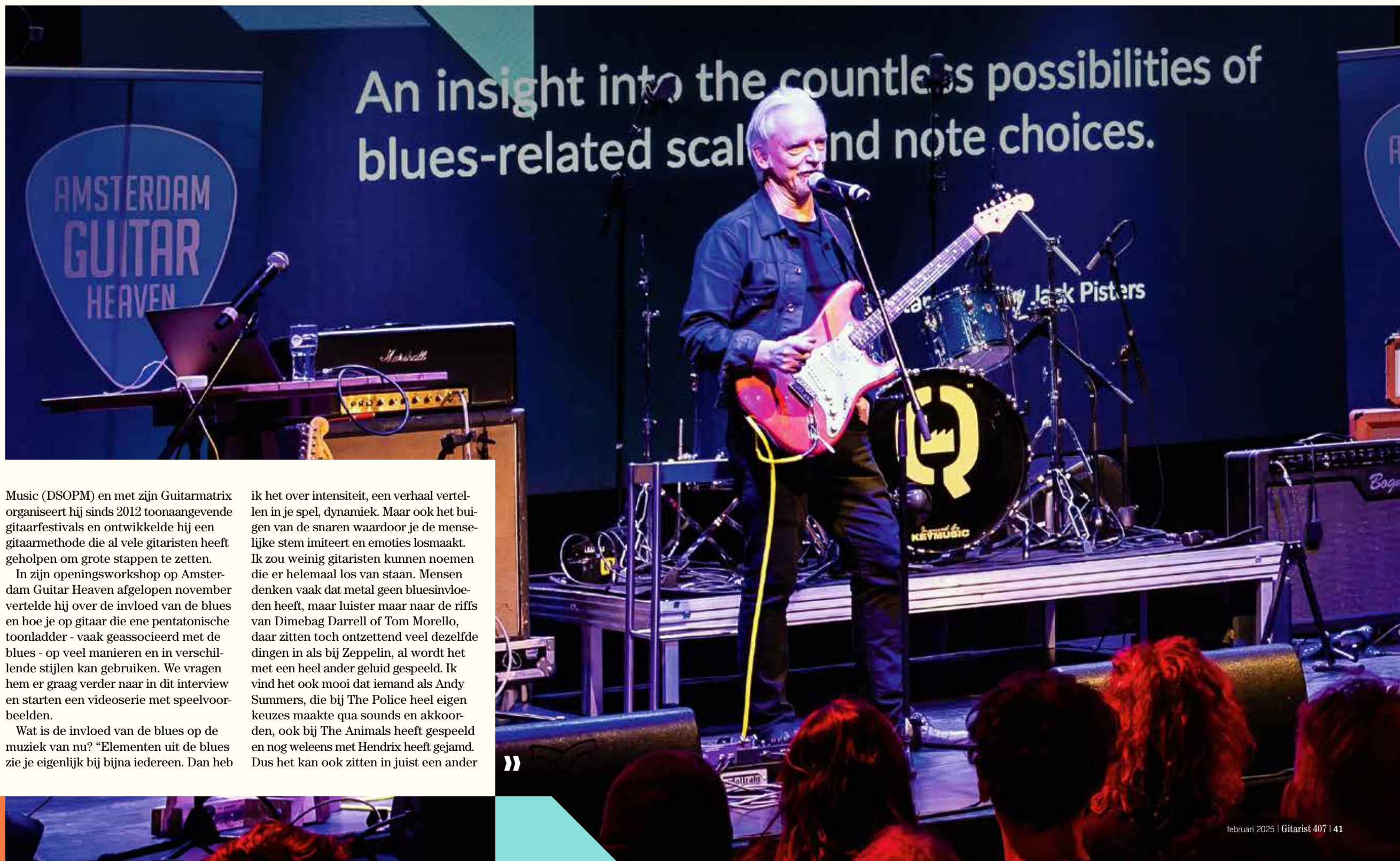
Music (DSOPM) en met zijn Guitarmatrix organiseert hij sinds 2012 toonaangevende gitaarfestivalen en ontwikkelde hij een gitaarmethode die al vele gitaristen heeft geholpen om grote stappen te zetten.

In zijn openingsworkshop op Amsterdam Guitar Heaven afgelopen november vertelde hij over de invloed van de blues en hoe je op gitaar die ene pentatonische toonladder - vaak geassocieerd met de blues - op veel manieren en in verschillende stijlen kan gebruiken. We vragen hem er graag verder naar in dit interview en starten een videoserie met speelvoorbeelden.

Wat is de invloed van de blues op de muziek van nu? "Elementen uit de blues zie je eigenlijk bij bijna iedereen. Dan heb

ik het over intensiteit, een verhaal vertellen in je spel, dynamiek. Maar ook het buigen van de snaren waardoor je de menselijke stem imiteert en emoties losmaakt. Ik zou weinig gitaristen kunnen noemen die er helemaal los van staan. Mensen denken vaak dat metal geen bluesinvloeden heeft, maar luister maar naar de riffs van Dimebag Darrell of Tom Morello, daar zitten toch ontzettend veel dezelfde dingen in als bij Zeppelin, al wordt het met een heel ander geluid gespeeld. Ik vind het ook mooi dat iemand als Andy Summers, die bij The Police heel eigen keuzes maakte qua sounds en akkoorden, ook bij The Animals heeft gespeeld en nog weleens met Hendrix heeft gejamd. Dus het kan ook zitten in juist een ander

An insight into the countless possibilities of blues-related scales and note choices.

» pad kiezen, maar je kan niet zeggen dat hij er niets van heeft meegekregen. Dat fascineert me vooral.”

AMACK

Tijdens de workshop deelt Jack de invloeden van de blues in het AMACK-schema in, wat staat voor de categorieën Attitude, Motorisch, Audiovisueel, Creativiteit en Kennis. Dit systeem heeft hij ontwikkeld en past hij toe in alle opleidingen en muziekscholen die hij heeft opgezet of begeleid. “Het daagt je als leerling of docent uit om dingen in te delen en om jezelf aan ‘t denken te zetten. Sommige mensen zijn erg op kennis of techniek gericht en dat is ook heel belangrijk, maar als je er niet creatief mee bent blijft het een leeg omhulsel. Zo kan je nagaan ‘wat heb ik het nou wel heel dik voor elkaar en waar blijf ik achter’. Dat is belangrijk want we hebben allemaal de neiging om te blijven herhalen waar we al goed in zijn. Maar daar kregen we al applaus voor.”

Onder Attitude noem je de intensiteit van de blues. Dat is iets wat je niet eenvoudig kan krijgen door een bepaalde ladder te spelen.

“De intensiteit hangt samen met waar je dingen plaatst, maar ook met speeltactiek en dynamiek. Je kan tonen stevig of heel zacht spelen en juist als je fluistert kan je hard binnenkomen.

Attitude	Laat de intensiteit van de blues op je inwerken Bestudeer letterlijk de meesters van de blues Blijf dicht bij de kern van de tekst en de song
Motorisch	Let goed op de frasering van top-bluesperformers Absorbeer de timing van je helden Creëer rust en ruimte in je spel
Audiovisueel	Werk aan je toon en dynamiek Wees subtiel en precies met je intonatie Je sound maakt het magisch
Creativiteit	Wees zo expressief als in een geweldige vocale performance Ontwikkel avontuur en virtuositeit in je intonatie en expressie Ontwikkel het vertellen van een verhaal in je improvisatie
Kennis	Zorg dat je de akkoorden op vele manieren kunt spelen Bestudeer zo veel mogelijke vormschema's en feels uit bluesgerelateerde muziek Ken zo veel mogelijk clichés, eindes, turnarounds en teksten

Het AMACK-schema van Jack Pisters

Maar ook snaren buigen en vibrato zijn belangrijk. Stevie Ray Vaughan en Jimi Hendrix worden heel vaak vergeleken, maar qua vibrato en toon hebben ze een volledig andere aanpak. En wanneer je

“Met die vijf noten kun je een leven lang bezig zijn”

daar diep induikt, kan je tot een eigen vibrato of opvatting komen. Als je dingen op halve snelheid afspeelt, hoor je heel nauwkeurig de verschillen. Dat geeft vaak inzicht en dan kan je oefenmateriaal verzinnen om er zelf aan te werken. Ook het spel van mensen zoals John Mayer of Larry Carlton zijn daar schoolvoorbeelden van.”

In de videoserie op Gitarist.nl en ons YouTube-kanaal zal Jack Pisters voorbeelden geven van deze en andere manieren om de pentatonische toonladder toe te passen, van blues tot vrolijke popsongs, grunge en freaky fusion. “We hebben het dan nog steeds over die vijf noten, maar met alle mogelijkheden kan je er rustig een leven lang mee bezig zijn. Sterker nog: met een paar van die mogelijkheden kan je een leven lang gelukkig zijn. Dat vind ik wel belangrijk om aan te geven, dat moeilijk of meer niet per se beter is. Het is een keuze. Ik ga tegen Yngwie niet zeggen dat hij minder moet spelen en tegen BB King niet dat hij meer moet spelen. Je gaat ook niet tegen Frank Zappa zeggen: doe niet zo moeilijk.”

@jackpisters @guitar_matrix info@dsopm.nl

Je hebt het ook over *stick to the meaning of the song*.

“Een mooi voorbeeld is *Texas Flood*, daar hoor je Stevie Ray Vaughan echt *wailen* als het onweer en dan gaat hij niet lopen *noodelen* omdat hij indruk wil maken op jonge gitaristen. De zeggingskracht is heel erg gerelateerd aan waar het liedje over gaat. Iemand als Roy Buchanan, die kon je echt aan het huilen maken. Het hangt ook heel erg samen met ruimte laten en structuur. Zo’n tekst in de blues is opgebouwd als een verhaal dat verteld wordt, vervolgens een herhaling met een kleine variatie en daarna komt er een antwoord. Die structuur zit ook bij veel mensen in hun solo’s.”

Onder Motorical noem je ‘absorbeer de diepte in frasering’. Dat klinkt behoorlijk abstract.

“Dat heeft te maken met hoe je ritmisch speelt. Vaak hebben we de nei-

ging om ritmes te spelen als een kwart- of achtste noot, maar bij de grote gitaristen zit er iets omheen waar je bijna de vinger niet op kan leggen. Die spelen soms iets *laid back* of juist naar voren, maar weten tegelijkertijd precies waar ze zitten. Dat kan niet iedereen, maar dat is wel een deel van het geheim. Met leerlingen werk ik daaraan vanuit taal, de tekst van een liedje of dat je een ritme spreekt.”

Een andere invloed van de blues waar je het over hebt is intonatie, wat bedoel je daarmee?

“Vooral het nabootsen van de menselijke stem, hoe je een emotioneel gekozen noot buigt. Als je kijkt naar Jimmy Page met Robert Plant, daar zitten geweldige dingen in en dat was live niet per se altijd helemaal zuiver. Maar het is wel heel intens. Dat gaat terug naar de delta-blues en slidegitaristen, waarmee je ontzettend veel variatie in intonatie kan opzoeken. Ik vind het heel mooi hoe Leif de Leeuw daar induikt. Elk jaar zie je de zeggingskracht en de emotie in zijn spel groeien.”

Dit zijn enkele punten uit het AMACK-schema die je kunnen uitdagen om je eigen vaardigheden onder de loep te nemen en verder te ontwikkelen. Dat kan klinken alsof het heel klinisch wordt, maar dat ziet Jack anders. “Muziek is deels magie en emotie, maar emotie heeft letterlijk te maken met welke noten je kiest en op welk moment je ze speelt. Een topkok hoeft misschien niet alles

precies af te wegen, maar is zich wel heel bewust van wat hij in die pan stopt zodat hij er een ster voor krijgt. Ik heb ook het idee dat mensen denken dat door te studeren de magie er vanaf gaat, maar dat geloof ik niet. Iedereen die heel goed is, heeft gewoon de hele dag met dat ding in de handen gezeten. Dat heet studeren.”

Pentatonische toonladder

Onder Knowledge, de laatste letter uit het AMACK-schema, vallen onder andere kennis van akkoorden, toonladders en muziektheorie. De majeurtoonladder heeft zeven noten met een onderlinge

“Moeilijk of meer is niet per se beter – het is een keuze”

afstand van een hele of halve toonsafstand. De pentatonische toonladder, die wereldwijd in vrijwel alle stijlen terugkomt, zeker ook in de blues, gebruikt maar vijf van deze zeven noten waardoor deze een hele of anderhalve afstand van elkaar staan. “Ik zeg altijd voor de grap: die halve stappen zijn moeilijk te zingen als je een pint te veel op hebt. Maar kennelijk geeft het weglaten van noten een bepaald gevoel dat we prettig vinden.”

In de workshop behandel je verschillende manieren om de pentatonische toonladder toe te passen, wat je ook laat zien in de videoserie. Wat is de eenvoudigste manier?

“Dat is wat Jimmy Page bijvoorbeeld doet bij de geweldige solo van *Stairway To Heaven*. Hij blijft de basisladder spelen die bij de toonsoort hoort, ook als de akkoorden binnen de toonsoort veranderen, maar hij luistert wel heel goed naar welke noten mooi zijn op welk moment. Dus hij beweegt niet helemaal mee met het akkoord, maar blijft binnen die ladder aan de snaren trekken totdat het goed klinkt. Dat doet Santana eigenlijk ook heel vaak.

“Jimi Hendrix doet dat ook bijna helemaal op *Hey Joe*, maar bij *The Wind Cries Mary* volgt hij de akkoorden met steeds een andere pentatonische toonladder en speelt hij eigenlijk geen enkele bluesy noot omdat hij dat volgens mij niet bij *Mary* vindt passen. Ook is het gebruik van pentatoniek bij Eric Johnson, Scot Henderson of Guthrie Govan buitenaards interessant.”

Videoserie ‘De magie van de blues in de muziek van nu’

Vanaf de volgende editie *Gitarist* verschijnt elke maand een nieuwe video online op het YouTube-kanaal van *Gitarist* en op *Gitarist.nl* waarin een aspect van dit thema gepresenteerd wordt; een samenwerkingsproject van *Gitarist* en *Guitarmatrix*. In *Gitarist* vind je dan telkens tekst en uitleg bij de video. De videoserie bevat de volgende onderdelen: Pentatoniek: One Size Fits All!, Kleur in klank, Country Roads to Nashville, The Wind Cries Major, Stapelen (Steltlopen) en Buitenspelen. gitarist.nl

Eric van Nieuwland

